

Biskop i Nidaros
Herborg Finnset

**Visitas i Lønset og Oppdal sokn
i Gauldal prosti
9. – 14. september 2025**

Oppsummering
søndag 14. september 2025

Innledning

Denne uka har jeg hatt stor glede av å vandre rundt i Oppdal kommune sammen med mange gode folk: Med nydelig høstsol og klar luft har fjellbygda vist seg på det finaste. Takk for interessante samtaler og oppmuntrende møter med mennesker i mange faser av livet. Takk for tilliten og varmen vi er blitt møtt med!

Tittelen «Vi er forskjellige, men vandrer sammen» ble valgt for denne uka.

Vandrings- og pilegrimsmotivet er et rikt motiv, og passer ekstra godt her, hvor både fortidas og dagens pilegrimer har en plass, og blir tatt imot. Pilegrimsarbeidet og pilegrimstradisjonene står sterkt i Oppdal. Takk til alle dere som viser gjestfrihet mot de som ferdes langs veiene - og på vandringa gjennom livet.

Korset som svever over Oppdal

Onsdag skulle vi møte elevene på Drivdalen skole i St Mikaelsskapellet, som ligger langs pilegrimsleden. Da vi parkerte bilene våre, hørte vi klokka som ringte oss inn og sammen. Men da klokka stilna, hørte vi noe *mer*: Vi hørte lyden av *sang* som kom til oss på vinden, fra barna som forberedte seg.

Det ble ei så fin stund der i kapellet: Det lille rommet ble fylt av sang fra alle som satt i heile amfiet, rommet blei fylt av sang og glede. Det blei også tid til en samtale med elevene, som hadde mange slags spørsmål til meg: Takk for dem - alle sammen!

Det lille St Mikaelsskapellet er fra 2012, det ligger høgt oppe i lia. Kirkegulvet er som ei trapp, frontveggen fylles av et stort vindu. Der ser vi ut i landskapet, og ned mot Oppdalsbygda, og det vide landskapet rundt. I vinduet henger det et stort, blått kors i glass. Korset svever over landskapet og armene formelig strekker seg til velsignelse over landskap og oss mennesker som bor og ferdes i det. Slik er også det hellige og Den Hellige til stede mellom oss. Himmelen er spent ut over jorda og vår verden.

En visitas kan sammenlignes med et *speil*: Vi ser oss selv, vi kan kjenne oss igjen, bli glade for det vi ser, og tenke over hva vi vil beholde og hva vi kan fornye.

Formålet med visitasen er å støtte, inspirere og veilede menigheter og ansatte, og synliggjøre kirkas nærvær i lokalsamfunnet. Vi har vært gjester hos mange disse dagene. Takk for gjestfriheten!

Sterk dugnadsånd

Visitasen starta med åpningsgudstjeneste i den rødmalte åttekanta kirka på Lønset. Allerede her opplevde vi oss varmt velkommen. Kirka og kirkerommet vitner om mye omsorg. Fantastisk treskurd på altertavle og annet interiør vitner om timevis med møysommelig håndverksarbeid. Fortellinga om når kirka skulle bygges, og det kom så mye tømmer fra bygda at kirka ble høyere enn tenkt og måtte få ei ekstra rad med vindu, sier mye om et raust folk som sterkt ønsket ei kirke i bygda si.

Mange hadde møtt frem for å være med på gudstjeneste tidlig tirsdag morgen. Takk for godt fellesskap. Det er fint å se at folk har omsorg for hverandre.

Fra kirka gikk vi ned til Lønset samfunnshus. At folket i bygda klarer å drifte, ivareta og fylle den nedlagte skolen og samfunnshuset med liv og fellesskap, er også et resultat av sterk dugnadsånd. Det er imponerende.

Frivillighet var også et tema i møtet med menighetsrådene. I alle visitaser er møter med menighetsråd og fellesråd viktige møter. Menighetsrådet har sitt mandat fra soknet, og fellesrådet fra begge soknene i kommunen.

Menighetsrådet har ansvar for at kirken er synlig i lokalsamfunnet gjennom gudstjenesteliv, undervisning, diakoni og ulike tiltak. Fellesrådet forvalter lokalkirkens økonomiske og menneskelige ressurser på vegne av soknene.

Hvert sokn har slik to sidestilte organer som arbeider i gjensidig avhengighet og respekt til soknets beste. Takk til alle som bruker tid og innsats i menighetsråd og fellesråd. En særskilt takk til leder i fellesrådet Arnt Nerhoel som i en lang periode har tatt på seg ekstra oppgaver.

Menighetsrådene i Lønset og Oppdal består av engasjerte mennesker som har mange ønsker og planer for hva kirka kan være og bety for bygda. Frivillighet er et viktig tema – og er en annen måte å beskrive *dugnadsånden* som finnes i mange lokalsamfunn.

Det kan være nyttig å utarbeide en struktur og systematikk rundt arbeid med frivillige. Frivillighet kan handle om å få oppgaver gjort, men er også en mulighet for å kunne bidra og bety noe i en sammenheng. Det gir rom for å være ventet og for å høre til. Vi har lett for å spørre folk om å bidra med oppgaver som er ferdigdefinerte, men noen ganger kan det være bedre å stille et åpent spørsmål:

“Kan du noe som du tror kan bli til nytte og glede hos oss?

Har du lyst til å gjøre en frivillig innsats?

Hva har du lyst til å bidra med?”

Frivillighet må være til glede for den som bidrar, og for de som får timer og kompetanse stilt til disposisjon.

Sommerkonsertene i Oppdal kirke er et godt eksempel på dette. I flere somre har frivillige, sammen med ansatte, invitert til sommerkonserter. Kirka fylles for å lytte til lokale kulturaktører, synge salmer og høre bibeltekt. Under visitasen var det “sensommerkonsert”, og også denne kvelden ble det fullt midtskip.

Oppdal kirke, "Maret på Vang" fra 1651, er et klenodium og et viktig kulturhistorisk kirkebygg. Det bærer i seg fortellinga om den lange sammenhengen, med inventar mye eldre enn selve bygget. Takk til alle som bidrar til at den er en åpen og tilgjengelig sommerkirke, for alle som oppsøker den.

Oppdal kommune har et rikt kulturliv, med mye kultur og mange kulturaktører. Det finnes allerede flere fine eksempler på hvordan kirka er en viktig kulturbærer og god samarbeidspartner. Her kan flere dører åpnes og flere muligheter for samarbeid kan utforskes, enten i kirkerommet eller i andre rom og sammenhenger.

Tro og tilhørighet

Gudstjenestene er pulsslaget i menighetene, og dere har mange kirkerom som inviterer til gudstjenestefeiring: Oppdal kirke, Lønset kirke, Fagerhaug kapell og på Oppdal misjons- og menighetshus. I tillegg er det også gudstjenester og kirkelige handlinger bl.a. i St Mikael's kapell og Bakksetra kapell. Takk til ansatte og frivillige som legger ned et stort arbeid med gudstjenestene, hver søndag.

I folkekirka hører vi ofte at det er en liten gruppe som kommer ofte til gudstjeneste, og om stor oppslutning ved livets merkedager og når det skjer noe ekstra i gudstjenesten. Det å høre til i kirka er viktig for mange. Det finnes mange lavmælte fortellinger om det, i tillitsfulle samtaler med den enkelte, eller når livet byr på de største gleder eller når sorga rammer oss. Å høre til i en sammenheng som er større enn oss selv, hvor vi alle kan komme, om vi har øvd på å sette ord på gudstro og håp eller ikke, er betydningsfullt og trygt for mange. Den innsikten skal kirka ta vare på, og ønske hverandre velkommen når vi kommer til kirka.

Vi har ulike måter å bruke kirkas tjenester på. Det er mange faste kirkegjengere, men i *ulikt tempo*. Noen er ofte i kirka. Andre bruker kirkas tjenester i et langsommere tempo, ved livets store merkedager, i høytidene eller andre anledninger. Folkekirken tar imot oss gjennom hele livsløpet, som ei livsløpskirke som er der for oss fra vugge til grav. Alle må vi finne vår måte å bruke den på. Trofastheten finner ulike uttrykk. Vi må hele tida arbeide med hvordan kirka kan oppleves som et åpent og godt sted, som et nådens sted som tar imot oss når vi er der, - og at det gir mening å delta oftere.

Sammen i fjellbygda

Alle ansatte og frivillige er kirkas ansikt i lokalsamfunnet - hele uka, i alle sammenhenger hvor vi er til stede. Tenk stort om det å være kirke lokalt, til stede i bygda. Kirka er alltid relasjonell: Gode relasjoner bygger bro mellom arbeidssteder, lokalsamfunn, generasjoner, interesser, lag og organisasjoner. Å være kirke på bygda, er å *vandre* sammen i samme lokalsamfunn.

I løpet av visitasen har jeg hatt møte med ordfører og kommunedirektør. Takk til de for en positiv samtale. Det er flott å høre at de setter pris på en god og nær dialog med Den norske kirke, og at samarbeidet mellom Kirkelig Fellesråd og kommunen fungerer godt, og at det er fokus på viktige satsinger, som sikring av kirkebygg.

Dere er heldige som har Oppdal misjons- og menighetshus. Mange menigheter skulle ønske de hadde et slikt hus. Også det er et godt eksempel på samarbeid: Å samle alle gode krefter om et felles prosjekt er en god strategi for å nå målene vi setter oss. Det er et godt eksempel på hva en kan få til når en klarer å skape bredt eierskap og god involvering.

Kirke for nye generasjoner

Det foregår mye flott arbeid blant barn, unge og ungdom, og det er et spennende og omfattende konfirmantarbeid. Tusen takk til de som investerer tid og krefter blant barn og unge. Det har en rik verdi her og nå, og det er en stor verdi for fremtiden. Involvering er ofte et viktig grep. Det gjelder også i arbeidet blant barn og ungdom. Hvem kan involveres? Det er ønskelig med flere voksne ledere. Dette trenger ikke nødvendigvis være unge voksne. En trygg voksen i besteforeldre-rollen, kan være det ungene eller konfirmantene trenger.

Kirkemøtet har vedtatt ny overordna plan for kirkelig undervisning. Den gir muligheter for å videreutvikle det som allerede fungerer godt, men også å tenke nytt. Hvilke ønsker har ungene og ungdommene? Hva har de lyst til og hvordan kan de selv være med å lage et tilbud for jevnaldrende?

Samarbeid med skole og barnehage er også en del av denne planen. Hvordan kan unger og ungdom i bygda bli bedre kjent med kirkebygget og med vår kristne kulturarv? Oppdals-folk er glade i kirka si, og det er alltid nye generasjoner som fortjener å bli kjent med den rike kulturskatten som kirkebyggene, kirkemusikken og tradisjonene knyttet til kirkeårets høytider representerer.

Å vokse opp i en kommune med unge og ungdom fra ca 40 ulike nasjoner, gir muligheter til et rikt mangfold av kultur- og trosuttrykk. Vi skal sette pris på det livssynsåpne samfunnet vi bor i, der det er rom for at mennesker har ulike tro- og livssyn, og at målet er at vi skal kunne oppleve – og tåle hverandres trosuttrykk. Kunnskap og kjennskap om hverandre bekjemper fordommer og utenforskap, og fremmer trygghet og likeverd.

I løpet av visitasen har vi møtt elever fra både Aune barneskole, Midtbygda oppvekstsenter og Drivdalen oppvekstsenter. Tusen takk til skolenes ansatte og elever for flott sang, spennende samtaler og fine møter på skolen, i St Mikaels kapellet og langs pilegrimsleden.

Pilegrimsvandring og livsvandring

Pilegrimstradisjonen er en viktig del av menighetenes historie og identitet. Det er flott at skolebarna blir introdusert for det å gå pilegrimsvandring og

pilegrimstanken. Fra nesten 1000 år tilbake, og så lenge at det satte spor i folkeminne og tradisjoner, har pilegrimer fra mange land vandret gjennom Oppdalsbygdene, med helligstedet i Nidaros som vandringsmål. På torsdag vandret vi et lite stykke av leden til stedet der Stavå-kirka trolig lå. Representanter fra pilgrimsutvalget ledet vandringa og kunne fortelle interessante ting knyttet til stedet og området.

Som mennesker er vi alle pilegrimer. Vandringa fra fødsel til død går gjennom et mangfoldig landskap. Veien kan gå på stier i frodige og lette partier, men også med tunge oppoverbakker og i ulendt terreng. Uansett hvor vi befinner oss, vil menighetene i Lønset og Oppdal gjerne være et hvilested og en kilde. Her er det åpne dører, lav terskel og høyt under taket. Min opplevelse disse dagene, er at her er det godt å raste og få påfyll.

I kirkebenkene kan en la seg fylles med nydelig musikk, oppbyggende ord, stillhet, undring og bønn. Det kan være godt å være i et rom en vet folk har søkt til i flere hundre år. Nå er det vår tur.

Ansatte og frivillige gjør også en stor innsats for å legge til rette for gode møteplasser. Å være sammen med andre mennesker, å snakke med noen, oppleve å bli inkludert og få inkludere andre. Det er godt å kjenne at her kan jeg høre til.

Å bli sett og få være en del av et fellesskap er viktig hele livet. I løpet av uka har vi vært på Sanatellunet og BOAS. Det er fint å se hvor mye godt som gjøres for og blant de som har behov for ekstra omsorg. Et godt samarbeid mellom institusjonene og kirka sikrer at mennesker som ikke har mulighet til å komme til kirka, kan få andakt, sangstund og gudstjeneste der de bor.

Et godt sted å leve

Menighetene i Oppdal driver mye godt diakonalt arbeid. Kirkas omsorgsarbeid favner alt fra babysang til sorgarbeid. "Hva vil du jeg skal gjøre for deg?" spurte Jesus da han møtte. Nå er det deres tur til å spørre folk i Oppdal "Hva vil du jeg skal gjøre for deg?" Som mennesker er vi gitt til hverandre, til å vise omsorg for hverandre. Med Jesus som forbilde er vi hans øyne, ører og hender, der vi er.

Sammen med kirka er det mange gode krefter i Oppdal som ønsker å bidra til at bygda er et godt sted å leve, hele livet. Kanskje kan det være flere muligheter for samarbeid og samskaping? Det hadde vært flott å utforske muligheten for ressurser til diakonale prosjekter, som kan bli til en egen stilling. Om det hadde vært en egen ansatt med ansvar for kirkas omsorgsarbeid, hadde det vært mulig å jobbe mer systematisk og strategisk, også i forhold til kommunens utfordringsbilde.

Å være på visitas er også å bli kjent med lokale bedrifter. På onsdag var vi på besøk hos Elotec. Det var spennende å bli kjent med bedriftens historie og hva de gjør: Å sikre liv og verdier. Noe av det jeg tar med meg fra det besøket er eksempelet på hvordan gode verdier kan være med å prege en hel virksomhet: Å skape noe fra en idé, krever både langsiktig jobbing, pågangsmot og tålmodighet, men også mot til å utforske og tørre å satse.

Dette har god overføringsverdi til det å være kirke. Denne "bedriften" (kirka) har bestått i snart 2000 år, så langsiktig jobbing er vi gode på. Det vi kanskje kan utfordres på er det å utforske, tørre å feile, å si "Ok, nå satser vi!". Ta sjansen på at det vi vil utforske, kan skape ny begeistring.

Torsdag hadde vi et godt møte med de ansatte. Menighetene har en flott ansattgruppe i Lønset og Oppdal! Takk for åpenheten vi ble møtt med, og at dere delte både gleder og utfordringer. De siste årene har det vært noen personellmessige utfordringer, og staben har ikke vært fulltallig. Dette har selvsagt påvirket virksomheten i menighetene, noe alle har stor forståelse for. Gudstjenester og kirkelige handlinger skal tas vare på hele tiden, mange skal ivaretas i samtalene om kirkelige handlinger, særlig dåp og gravferd. Det er fint å se hvordan ansatte og frivillige har støttet hverandre og jobbet seg gjennom. Håpet er nå at det vil bli mer stabilitet og kontinuitet. Mye engasjement, mange gode idéer og stort pågangsmot åpner for positiv utvikling. Fortsett det gode dere gjør for å skape et godt sted å leve, være og arbeide. Et systematisk arbeid for å lage gode planer for kirkelig undervisning, diakonalt arbeid, musikk og kultur, og gudstjenestearbeid, vil sikre bedre rammer og struktur for både ansatte og frivillige.

Veien videre

En slik oppsummering av en visitas skal også inneholde noen utfordringer. Jeg vil holde fram tre punkter som jeg vil oppfordre dere til å arbeide med, temaer som vi har snakket sammen om:

- Ta dere tid til å jobbe strategisk og systematisk med planer for virksomheten. Det digitale verktøyet "Kirka vår" er et nyttig og etter hvert nødvendig verktøy for å jobbe med strategi, planarbeid og rapportering. Det vil gi dere en samlet oversikt over alt arbeidet som foregår i menighetenes regi, og lette arbeidet. Ta det i bruk!
- Sørg for gode drøftinger i stab og i menighetsrådene, om prioriteringer og satsinger. Til sammen ønsker dere å oppnå mye. Ikke alt kan gjøres på en gang. Sørg for å bli samstemte om hva skal gjøres når. Og underveis: Ta med spørsmålene om hvordan man best kan sikre bærekraft i virksomheten. Hvordan styrke dugnadsånden?

- Utforsk rom for samarbeid og samskaping. Finnes det nye måter for hvordan ansatte og frivillige kan samarbeide? Hvilke mulige samarbeidsparter har lyst til å samarbeide og skape noe nytt sammen med den lokale kirka?

Det jeg håper dere sitter igjen med, som jeg også vil bekrefte til slutt er:

- I Lønset og Oppdal er det flotte ansatte og frivillige som daglig gjør en flott innsats for å skape "Mer himmel på jord" - visjonen til Den norske kirke.
- En spesiell takk til staben: Trosopplærer Audny, kirketjener og gravplassmedarbeiderne Erlend og Øystein, organist Bjørgunn, klokker Solveig, menighetssekretær Ola, kirkeverge Aina og sokneprestene Kristine og Øyvind. Tusen takk for alt dere legger ned av arbeid og innsats i Lønset og Oppdal menigheter. Tenk stort om alle arbeidsoppgaver og menneskemøter. Gud er med, i stort og smått. Dere får være med å bety en forskjell for innbyggerne i Oppdal kommune.
- Ta vare på gleden og hjertevarmen som preger de gode fellesskapene dere har her. Her er det godt å være.

Og til slutt: TUSEN TAKK

En stor takk til alle jeg har møtt i løpet av visitasen, til alle som har tatt så varmt imot oss. Tusen takk til alle som, synlig eller mindre synlig, har bidratt til at dette har blitt så flott ei uke. Jeg reiser tilbake både rikere og klokere. Takk til Øystein Flø, prost i Gauldal prosti, og Aud Kristin Saltvik Aasen, leder for Avdeling for kirke og samfunn i Nidaros bispedømme, for godt samarbeid.

Prost Øystein Flø vil følge opp med samtaler og besøk i løpet av det neste halve året.

Må Gud velsigne Lønset sokn og Oppdal sokn, og vandringa sammen videre som kirke og lokalsamfunn.

Dokumentasjon

Til visitasen er utarbeidet rapporter fra fellesrådet og menighetene, Prost Øystein Flø har utarbeidet befaringsrapport. Tusen takk til dere alle! Rapportene gir innsikt i de lokale forholdene. De er viktige som forberedelse, og viktig for arbeidet under selve visitasen. Rapportene har vært utgangspunkt for samtaler med de ansatte, rådene og Oppdal kommune. Rapportene vil sammen med dette foredraget utgjøre visitasprotokollen. Denne samlede, skriftlige dokumentasjonen vil også være underlagsmateriale for oppfølgingsarbeidet etter visitasen.